

Jiří Hánl

Genealogická sbírka v poštovním muzeu

Archiv pražského Poštovního muzea soustřed'uje ve svých fondech nejrozsáhlejší sbírku k dějinám poštovníctví na území našeho státu. Základ pramenného materiálu je výsledkem dlouholetého zájmu Václava Dragouna, prvního ředitele muzea v letech 1918 – 1925, o problematiku poštovních dějin. Z archivního hlediska nemá Dragounova sbírka povahu archiválií ve vlastním slova smyslu - jsou to v podstatě konspekty k dějinám poštovníctví nejen v Čechách a ve Slezsku, ale v celé bývalé rakousko-uherské monarchii. Dragounem shromážděný materiál má značnou cenu pro dějiny pošty a vývoj poštovních služeb v naznačeném teritoriu, protože byl čerpán z původních pramenů, excerpovaných ze všech důležitých archivů Rakouska-Uherska. Tento materiál je nejen nepřehledným zdrojem informací zvláště k dějinám jednotlivých poštovních úřadů, ale jsou zde soustředěny v opisu i údaje z bývalých centrálních vídeňských archivů, které v původní podobě jsou nám těžko přístupné, nehledě na to, že k dějinám poštovníctví zůstala část materiálů po spisových rozlukách ve Vídni a na území naší republiky jsou prakticky zachyceny jen v Dragounově sbírce.

Dragounova pozůstalost je rozdělena do následujících celků:

1. Poznámky k dějinám poštovníctví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.
2. Dějiny poštovníctví mimo rámec historických zemí.
3. Genealogie a heraldika.
4. Místopis a historická geografie. Excerpovaný materiál je uložen v krabicích, z nichž každá obsahuje na tisíce lístků osmerkového formátu, značených signaturou.

Poznámky ke genealogii jsou uloženy ve 27 svazcích, řazených abecedně. Na rozdíl od jiných sbírek tohoto typu, shromážděných soukromými zájemci o vývoj a genezi jednotlivých rodů, jejichž uspořádání je často diletantské, je Dragounova sbírka hodnotná v tom, že důsledně uvádí citace údajů pramenů a literatury, z nichž bylo čerpáno. Genealogický a místo-pisný materiál začal Dragoun shromažďovat patrně z podnětu Augusta Sedláčka v době, kdy Sedláček pořádal paarský archiv v Bechyni (od r. 1903). Dragoun ve stejné době rovněž působil v archivu hr. Paarů (od r. 1624 nejvyšších dvorských poštmistrů), který obsahoval důležité pramenné podklady pro dějiny poštovníctví v českých zemích, především pro 17. a 18. století.

Dragoun se zmiňuje, že Sedláčkovi při pořádání materiálů pomáhal a z výsledků této spolupráce vyšel podnět k Dragounovým poznámkám ke genealogii, heraldice a místopisu, na něž, jak známo, kladl Sedláček velký důraz. Dragounovy poznámky ke genealogii narůstaly tak, jak se v průběhu let neúnavně excerptační práce v archivech hromadil materiál k dějinám poštovníctví. Materiály k Dragounově genealogické sbírce byly shromážděny z institucí, ve kterých hledal prameny k dějinám pošty. Na prvním místě je nutno uvést zemský archiv v Praze (desky zemské), archiv Královského hl. města Prahy, archiv místodržitelství, z vídeňských archivů pak především bývalý archiv dvorské komory ve Vídni. Dragoun také prošel archivní fondy mnohých měst v Čechách a na Moravě a matriky farních úřadů především v Praze. Z tištěných pramenů byly Dragounovi vydatnou pomůckou kromě Sedláčkových Hradů a zámků Archiv Český, Sněmy české a základní pramenné edice k českým dějinám Palackého, Gindelyho, Emlerovy, Jirečkovy, Čelakovského a Friedrichovy. Pokud Dragoun získal údaje z regionální a vlastivědné literatury, zvláště z Památek archeologických a Časopisu přátel starožitností, připojil údaj k jednotlivým heslům. Dragoun uvádí i starší českou historickou literaturu, např. Balbínova Miscellanea,

kroniku Beckovského, Pelcla, Dobrovského. Z oficiálních tehdejších genealogických přehledů použil Dragoun údaje ze starších prací Doerrových, Králových, Siebmacherových a Schimonových, příslušné ročníky Schematismus für das Königreich Böhmen (od r. 1789) a genealogické příručky, vydávané Perthesovým nakladatelstvím v Gothě od konce 18. století,

tzv. gothajské almanachy. U mnohých vladýckých a rytířských rodů jsou uvedeny i hmotné doklady, např. lokalita náhrobků, popisy erbů a lokalita sídel. Dragounova genealogická sbírka je hodnotným pramenem k poznání geneze jednotlivých rodů v Čechách, především nižší šlechty a měšťanů povýšených do šlechtického stavu.

Václav Dragoun se narodil 27. 9. 1865 ve Vondrově u Hluboké nad Vltavou. V roce 1891 nastoupil jako adjunkt službu na poštovním úřadě Praha 1, kde v r. 1909 dosáhl hodnosti vrchního poštovního oficiála. Zde působil až do roku 1918, kdy byl ministerstvem pošt a telegrafů Československé republiky povolán na ministerstvo, aby zde řídil ústřední knihovnu, nově založené poštovní muzeum, muzejní archiv a sbírky, jako již tehdy vážená autorita v oboru poštovních dějin.

Zemřel v Praze, 24. března 1950. Za 2. světové války měly protektorátní úřady velký zájem na získání rozsáhlých výpisků k dějinám pošty shromážděných Dragounem - ten je však odmítl prodat. Sběrka byla získána spolu s celou Dragounovou pozůstalostí od rodiny pro poštovní muzeum v r. 1966. Teprve když se stala součástí a svým rozsahem a důležitostí základem nynějšího muzejního archivu, vynikl její význam pro interpretaci historie poštovníctví na území bývalé rakousko-uherské monarchie.

Článek vyšel tiskem v časopise Rodopisná revue 1/1999